

UPPLÄNDSKA IDROTTSMINNEN

FOLKRÖRELSEARKIVET
FÖR UPPSALA LÄN

2001 -11- 0 9

Dnr.

Bet.

Hänt sen sist....

Avgörandet i frågan om **Riksidrottsmuseets framtid**, som enligt tidigare beslut uppskjutits till Riksidrottsstämman i maj i Gävle, blev en stor besvikelse för alla idrottens museivänner och idrottshistoriker. Frågan uppskötts ännu en gång enligt Riksidrottsstyrelsens förslag till stämman. Man hade tillstyrkt ett råd från utredarna av frågan – Rönmark och Sevelius – att inleda samtal med regeringen rörande finansieringen och att tillåta placering av ett kommande museum utanför Stockholm!

De närvarande distrikts- och förbundsdelegaterna tyckte väl att det inte lönade sig att protestera. De hade tydligen inte heller låtit sig påverkas av olika lösningar som sänts till RS från en rad föreningar, bl.a UIHF, och lokala museer inför stämman.

RF hade under året 2000 börjat avveckla Riksmuseets personal och nu kvarstår bara Amanda Creutzer, som på en halvtidstjänst bl.a. sköter kontakten med såväl lokala museer som idrottshistoriska föreningar och sällskap. På den posten har hon gjort stor nytta. Många intressenter kan därför tänka sig en fortsättning tills vidare av detta arbete, även om museifrågan i dess helhet inte kommer att lösas under den närmaste tiden.

UIHF:s styrelse har behandlat ett förslag som vi fått på remiss från den utredande kommitté som tillsattes vid den Idrottshistoriska konferensen hösten 2000 i Östersund "avseende struktur för det idrottshistoriska arbetet gällande samorganisation med rubriken Idrottshistoriska föreningar, museer och sällskap".

Kommitténs förslag är att ett **Idrottshistoriskt Riksförbund** ska bildas.

UIHF:s styrelse, som är mycket tveksam till behovet av ett sådant, beslöt att återremittera förslaget för vidare utredning av bl.a. de ekonomiska förutsättningarna för en förbunds bildning. Vi anser att frågan om Riksidrottsmuseets framtid bör lösas först. Tills detta har skett bör nuvarande provisoriska lösning gälla.

Den planerade utflykten till Åland i juni tvingades vi tyvärr ställa in på grund av för få anmälningar. Den innehållsrika resan hade planerats av vår medlem Göte Persson och hans medhjälpare i Norrtälje. De skall ha stort tack sitt arbete. Kanske kan vi ta upp förslaget vid en annan tidpunkt. Kom gärna med förslag.

Ett **Distriktsidrottsforum** anordnades av Upplands Idrottsförbund den 14-15 september med utställningar, konferenser och seminarier i Allianshallen i Uppsala. UIHF deltog där med en utställning av medlemsblad, flygblad, stadgar, årsböcker och uppdaterad informationsskärm.

Jan Andersson och jag fanns på plats för att ge upplysningar och ta hand om de besökare som letat sig ut till hallen.

Det fanns mycket att se på eller delta i från olika organisationer och intressanta personer att träffa. Men tyvärr svek publiken, troligen beroende på de dåliga kommunikationerna till hallen. Det var också första gången ett sådant forum genomfördes i Uppland, och det var tydligen otillräckligt reklamerat. Detta bör kunna ändras till ett annat år, för forumet fyller säkert en plats inom den uppländska idrotten.

Lyckad boxningskväll

Terminens första idrottscafé ordnades tillsammans med UIF:s Boxningssektion i boxarnas träningslokal i Heidenstamsskolan i Uppsala den 25 september. Programmet inleddes med demonstration av ambitiöst tränande pojkar. Det var en mycket fin stämning bland de trevliga pojkarna och tränarna och roligt för oss att studera. UIF har också några kvinnliga boxare men de var upptagna på annat håll den kvällen.

Efter avslutad träning övertogs scenen av en panel bestående av chefstränaren i UIF, sektionens allt-i-allo, Kermith Fredriksson, Volgart Lindström och Kurt Karlsson, aktiva och ledare i UIF sedan 40-talet samt sportchefen i Svenska Boxningsförbundet, Lennart Bernström. Alla fyra var mycket kunniga och värtaliga och hade mycket att berätta om sin sport. I en paus bjöd sektionens damer på kaffe och hembakade bullar, varefter frågandet och berättandet fortsatte. Den talrika publiken visade sig vara mycket intresserad av boxning liksom boxarna av idrottens historia. Vi fick också nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna i vår förening.

Vi har preliminärt anmält vårt intresse till RF att tillsammans med DF medverka i projektet **Lokal Idrottshistoria** under RF:s jubileumsår 2003. Vi väntar på initiativ från DF och SISU.

Vi är nu 130 personliga medlemmar och 12 organisationer i vår förening. Medlemmarna har i år varit flitiga att betala årsavgiften, men inte lika flitiga att hämta årsboken på våra träffar. Några få har glömt att betala och en person har glömt att meddela avsändare på inbetalningskortet. ***Hör av dig om du fått påstötning fast du betalt.*** Senaste årsbok hämtas lämpligen på nästa Idrottscafé, som äger rum den 21 november. Där kan du också köpa äldre årgångar till reapris!

Under året har ett par av föreningens trogna medlemmar avlidit,

Folke Lindhe, IF Thor, som skulle ha fyllt 100 i augusti och den oförtröttlige skidledaren, snart 80-årige Gösta Pettersson från Skyttorp och Uppsala har lämnat oss. Vi minns dem båda som mycket intresserade medlemmar i vår förening.

Nya medlemmar sedan sist är:

Kjell Andersson, Prästgatan 1, 747 42 Gimo

Sten, Carina och Björn Johansson, Exarbyvägen 3, 748 96 Tobo

Kurt Karlsson, Pl. 3880 Norrboda 740 71 Öregrund

Sten Marcusson, Döbelnsgatan 30 C, 752 37 Uppsala

Doris Sjögren, Kyrkallén 1, 793 31 Leksand

Nordupplands Idrottsallians, c/o Ingvar Eriksson, Lavendelvägen 4, 743 34 Storvreta

Doris Malm-Sjögren, på 40-talet lovande orienterare i IF Thor, har för "Minnena" presenterat sin berömda pappa, cyklisten Ragge Malm, som tävlade för samma klubb i 25 år. Hon berättar om hur det var att växa upp i en idrottsfamilj. Enligt Doris lärde jag henne orientera, en kunskap som hon fört vidare till sina skolelever genom tiderna. Tack Doris!

Doris har också skrivit ett personligt referat från det första Hermesloppet 1922, helt ur de främsta tävlandes perspektiv, grundat på pappans berättelser och gamla tidningsurklipp. Denna artikel kommer i nästa nummer av "Minnena".

Rolf Pålbrant har 1997 behandlat samma tävling i Uppländska Idrottsminnen nr 2 och 3.

Tävlingen är där behandlad dels i ett större, samhälleligt och industriellt sammanhang, dels från en B-klassares utsiktspunkt. Plocka fram "Minnena" och läs. Det lönar sig!

Bildarkiv till Folkrorelsearkivet

Genom IF Thors förmedling har en mycket intressant samling bilder och filmer av den store idrottsledaren Sixtus Janssons son Ulf Freding överlåtits till arkivet. Sixtus var en både skicklig och flitig fotograf under sitt långa liv med idrotten. Bilder finns från 10-talet till slutet av 50-talet och omfattar klubblivet, distriktet, Skidförbundet, Riksidrottsförbundet, Olympiska kommittén, många SM, flera Olympiader och VM samt annan tävlingsidrott.

Arkivarien Kim Söderström och jag tillbringade en eftermiddag hos Fredings i Dalby och återvände till Uppsala med en fullastad bil med intressant material. Nu gäller det att ta hand om det på bästa sätt. Viktigt är att identifiera personer och platser och katalogisera materialet. För att tolka de äldsta bilderna – många på glasplåtar – brådskar det. Här borde vår förening kunna hjälpa till. Vi vill därför ha kontakt med äldre idrottsmän med gott minne. Är Du en sån eller känner någon sån, så ring Kim Söderström tel 018-272470 eller undertecknad för samarbete.

Inga Löwdin 018-537874

OBS!

OBS!

OBS!

Två av UIHF:s medlemmar har betalat årsavgift utan att uppge namn och adress.

Pengarna kommer från personkonto 8381 620492 93356 och från postgirokonto 269345-5

Meddela kassören Hilding Gullström på tel 018-255104 vilka ni är så slipper ni bli påmind p.g.av utebliven betalning!

OBS!

OBS!

OBS!

O-ringen 22-27 juli 2001 i Uppland blev en arrangörssuccé

O-ringen - eller Sveriges internationella 5-dagarsorientering, som tävlingen egentligen heter - i Märsta 2001 blev en stor succé. Terräng, kartor och banor fick högsta betyg och arrangemanget i övrigt med boende, mat och hygien och transporter flöt på smidigt och väl hela veckan. Väderleken visade sin allra bästa sida med flödande sol och 25-28 graders värme alla dagarna. Både tävlande och funktionärer trivdes fint och hade det gott i det fina vädret.

Etapp 1 gick i skogarna alldeles nordväst om Sigtuna, etapp 2 norr om Östuna i Uppsala kommun och etapp 3 sydost om Gottröra kyrka i Norrtälje kommun. Sedan följde en fredag då deltagarna kunde besöka olika platser och aktiviteter runt om i Uppland-Stockholm-Åland eller vila sig i hängmattan, allt efter var och ens önskan. Etapp 4 gick i Lövsstaholmsbacken, alldeles nordväst om Märsta och den avslutande etappen var förlagd till terrängen mellan Märsta och Rosersberg. De båda sista etapperna var på gång- och cykelavstånd från centralorten, norr om Kunskapens Hus i Märsta.

I H21 Elit segrade Johan Ivarsson, Bäckelagets SK, med tiden 306.56, nära fem minuter före Niclas Jonsson, Leksands OK på 311.52 och Johan Näsman, IFK Lidingö SOK 314.38. Johan Ivarsson hade placeringarna 2, 2, 3, 6 och 15 på etapperna. I D21 Elit vann Marlena Jansson, OK Tisaren, 229.14 (efter serien 2:a, 3:a 2:a, 9:a och 1:a på etapperna) före Lina Bäckström, Täby OK 234.46 och Carolina Arewång, Domnarvets GoIF 236.55. Att Johan Ivarsson var en värdig vinnare visade han med eftertryck senare på säsongen då han blev SM-veckans suverän i Hälsingland. Och Marlena Jansson visade att erfarenhet och rutin vägde tungt på slutet då hon går ut först i jaktstarten på sista etappen och även har snabbaste tiden på den. Verkligen en stark prestation!

Precisionsorienterarna tävlade i 3 klasser: Elit, A och B. Etapperna 1, 3 och 5 hade gemensamma tävlingsområden med fotorienterarna, etapp 2 var förlagd till Rosersbergs slott och etapp 4 till området sydväst centralorten. Segrare i Pre-Elit blev Stig Gerdman, Vingåkers OK (senare lång-SM-banläggare och Pre-O-landskampsvinnare 2001) med 57 poäng och 409 sekunder före Thomas Nilsson, Stora Tuna IK 56-399 och Torbjörn Lentz, IFK Hedemora OK 53-449. A-klassen vann Rolf Karlsson, Hallstahammars OK med 47 poäng och 141 sekunder före Nils Jonsson, OK Kåre 45-298. Trea blev Ylva Lundell, Umeå OK 4322 1. I klass B segrade Elsa Wahlgren, IFK Hedemora OK med 44 poäng och 194 sekunder före Karin Widesjö, Stigmännan 42-257 och Ken Gammalgård, Tranan HIK 40-189. En pröva-på-preo-orientering anordnades vid vattentornet i Valsta på "vilodagen" med nära 300 startande. Roligt att det var många ungdomar som ville se och veta hur preo fungerar.

Antalet funktionärer som var med och hjälpte till var 2200. En noggrann bokföring av gjord arbetsinsats visar (rapport den 17/10 2001) att 15546 dagsverken genomförts, dvs 124368 arbetstimmar. En fantastisk siffra för ideellt arbete! De flesta funktionärer gjorde sin insats under 5-dagarsveckan och veckan före, men för ett 30-tal har arbetet varit fördelat på de senaste fem åren. Reseersättningar till funktionärer har följt statliga normer och stannar troligen på ca 600000 kronor. Alla funktionärer gjorde en jätteinsats som resulterade i fina tävlingar under trivsamma former. Många deltagare, men också människor boende i Märsta och i Sigtuna och på etappområdena, har haft mycket positiva omdömen om tävlingen och det tackar vi för och glädjer oss åt.

Det enda som blev en liten misräkning för oss arrangerande upplänningar var att antalet deltagare blev ca 1300 färre än vad vi kalkylerat med. Nu deltog 12700 varje dag och det ger 63500 starter för hela veckan. En egentligen imponerande siffra! 1980 när Uppland senast arrangerade 5-dagars var deltagarsiffran 15142. Var det möjligen fjolårets regnande i Hallsberg eller kanske den finska motsvarigheten FIN 5 veckan före och VM-tävlingarna i Tammerfors helgen efter som var den största anledningen till det minskade deltagarantalet? Här vore det intressant med en särskild studie för att se vilka klasser som minskat mest. Är det ungdomar, medelålders eller äldre? Är det damer eller herrar? Hur ser en jämförelse ut med deltagande från Danmark, Finland, Norge och andra länder? Jämförelseår kunde vara 2001, 1996, 1991 och 1986.

Nu ser vi fram mot kommande 5-dagarsarrangemng, 2002 i Västergötland (Skövde), 2003 i Bohuslän-Dal (Uddevalle) och 2004 i Göteborg. Skåne och Småland förhandlar just nu om tävlingen 2005 ska genomföras i Malmö eller i Skillingaryd.

Nils Wahlberg, 5-dagarsfunktionär 2001

Idrottens hjältar i Jämtland-Härjedalen

Hittade av en händelse en bok *Idrottens hjältar i Jämtland och Härjedalen* av Stefan Nolervik i Akademibokhandelns hylla för sport och idrott. Bläddrade hastigt igenom den och kunde sedan låna den på universitetsbiblioteket efter att jag konstaterat, att stadsbiblioteket varken hade den i sina hyllor eller i magasinet. Efter lån är jag beredd att påstå att boken inte bara är värd att lånas utan också att läsas och köpas. Den är nästan ett praktverk - 180 sidor med över 100 bilder och andra illustrationer och den handlar långt ifrån bara om idrottens hjältar i Jämtland-Härjedalen.

Vad sägs om Haldo Hansson, Olle Hallberg, Gunder Hägg, Henry Kälarne, Håsjö-Dahlqvist, May Nilsson, Sarah Thomasson, Sigge Eriksson, Birger Asplund, Peo Trollås och Ragnar "Föllinge" Persson, - åtskilliga andra ej att förglömma. Boken har också viss uppländsk anstrykning genom sådana namn som Erland Vemdal och Gunnar Hallsten som ägnas var sitt kapitel. Bägge två tillbringade några år på Arméns Underofficersskola, AUS, i mitten på 40-talet och tävlade då för AUS-FL IF.

Dagens profil

ÖSTERSUNDSSERGEANTEN, REPRESENTERAR NATURLIGTVIS SVERIGE VID NORDISKA LÅNDSKAMPEN. SVENSK MÄSTARE 1946, BUDKAVLE MÄSTARE 1944, -46 och 47. FYRA RAKA SEGRAR I FJÄLLORIENTERINGEN HAR DESSUTOM VUNNIT ARMÉMÄSTERSKAP PÅ SKIDOR OCH GJORT UTMÄRKTA INSATSER I FÄLTÄVLAN.

Erland Vemdal, 15 Östersund och dessförinnan AUS-FL IF i Uppsala som tecknaren Eric Hermansson såg honom 1950. "Dagens profil" i *Upsala Nya Tidning*, 4.10 1950, s. 8.

Var och en av 40-talet specialpresenterade jämtsk-härjedalska idrottsmän och -kvinnor ägnas egna kapitel på mellan tre och fem sidor. Flest får skidåkaren, levnadskonstnären och bohemen Lars-Theodor Jonsson med sex sidor. Minst Arthur Herrdin, Lillhårdals store lille skidrännare på 50-talet, som får nöja sig med två. Många kände jag sedan tidigare, men det skall villigt erkännas att några hade jag aldrig hört talas om. Erik Winnberg och Nils Ollander är exempel på de senare. Den äldste i raden var Abel Röjsing, sannolikt född på 1870-talet, och den yngste kanske Anna Ottosson, född nästan 100 år senare. Men hon fick å andra sidan inget eget kapitel. Boken kan således på goda grunder sägas spänna över mer än ett sekel.

Utöver hrr Hallsten och Vemdal förekommer ytterligare några kopplingar till Uppland. Det nämns att Eyvind Frölich, Uppsala, som kom att bygga fjällhotellet i Anjan, hade stor betydelse som inspiratör för den jämtländska friidrotten, inte minst släggkastaren Birger Asplund. På sid. 147 återfinns han i helbild, iklädd IF Thors tröja och med just Birger i barnåren på sina axlar.

Även fotbollsspelaren Roland Grip blir ihågkommen på fem rader ”som den suveräne slitvargen som via Föllinge och Bräcke kom till IFK och gjorde succé. Han sökte sig senare ut i landet och hamnade bland annat i IK Sirius, där han var en av de mera tongivande spelarna genom åren”.

I all korthet kan man utan överdrift säga att detta är en mycket trevlig bok som summerar ett stycke svensk och även internationell idrottshistoria på ett föredömligt sätt. Den ger många svar, men väcker också en del frågor, t ex när får vi se något motsvarande som gäller uppländsk idrott?

Kanske skulle ett samarbete mellan Idrottshistoriska Föreningen och Upplandsmuseet kunna sätta fart på ett idrottshistoriskt bokprojekt för landskapet eller länet?

Hur som helst är detta en bok som måste kunna läsas med stor behållning av envar som är intresserad av idrottshistoria. Har man sedan någon anknytning till Jämtland eller Härjedalen, blir ju inget sämre för det. Vill man inte läsa själv kan den t ex vara en lämplig present till någon jämte eller härjedaling i forskaringringen som behöver en liten påminnelse om sitt stolta ursprung.

Bernt Karlsson

Stefan Nolervik: Idrottens hjältar i Jämtland och Härjedalen.

Utgiven av: Jamtli förlag, Östersund, 1998.

Cirka pris: 240:-

Beställes genom: Jamtli förlag, Box 709, 831 28 Östersund.

Tel: 063-15 0100. Fax: 063-10 6167. e-mail: forlaget@jamtli.com

www.jamtli.com

Bidrag till Uppländska Idrottsminnen; artiklar, bilder, uppslag m.m. mottas tacksamt.
Kontakta någon i styrelsen för ytterligare upplysningar.

Även handskrivna är mycket välkomna!

Från läktarplats

I begynnelsen talade man inte om bordtennis, man talade om ping-pong, pingis. Fortfarande är det väl så att man i vardagslag spelar pingis, men så fort det är frågan om tävlingar, då blir det bordtennis.

Under ping-pong-decenniet 1930-40 fick bordtennisen flera stora lyft, som gjorde att den gradvis kom att betraktas som en "riktig" idrott. Ett jättesteg i den riktningen kom 1938, när ungraren Victor Barna gjorde en bejublad turné i riket. Åren 1932-36 var han världsmästare i sin gren, och under just 1938 hade han besekrat den dåvarande världsmästaren, tjecken B. Vana.

Och nu var han alltså här i Uppsala, i Studenternas tennishall. Ja, inte riktigt än förstås - han var försenad enligt speakern. Delar av den fulltaliga publiken muttrade misstänksamt. Var han en diva som en del andra "idrottshöjdare" han den där Barna? Det var han inte, väntan blev inte så lång som befarats, han blev förlåten innan han hade börjat synda. Hade han så gjort så fick han omgående syndernas förlåtelse.

Vilken entré han bestod publiken med! Helt vitklädd med välpressade byxor tog den smala gestalten med det mörka och välpomaderade håret arenan i besittning. Han var helt beredd att inleda "show Barna".

Mr. G
i DEN VITA
SPORTEN

STOREBROR
Lava-Tennis
Grön
gräsmatta

V.G. Barna
Ungern
Mellankrigs-
periodens
VM-dominant
Gästspelade
i Uppsala

LILLEBROR
Bordtennis
Grönt
'matsalsbord'

Barnas förste motståndare var Per-Erik Ahlman, som i en lokal turné dokumenterat sig som den bäst skickade för ändamålet. Per-Erik fick några bollar med, åtminstone i första set. Sedan tyckte sig Barna ha råd att roa publiken på ett annorlunda vis. Han spelade upp hela sitt register av finesser. Han bytte hand ett par gånger, han excellerade i ovanliga smashes, då och då returnerade han med klacksparkar. Förlorade poäng för alldel, men vad gjorde det?

Anade han den minsta risk med sitt showande, då satte han in sina välplacerade och absolut dödande backhands.

Men Barna fick under kvällen vidkännas en förlust. Det var när han i dubbelmatchen med förbundsordföranden Antonsson som partner förlorade mot svensktoppsparet Elmblad-Fliesberg. Förlusten berodde på att förbundsordförandens spelkvalitet inte på långa vägar nådde de tre andras nivåer.

I de två återstående singelmatcherna spelade Barna först mot Stig Elmblad och sedan mot Tage Fliesberg. Nu bjöds publiken en bordtennis av absolut högsta kvalitet. Barna visade på nytt prov på sina otroliga backhands, alla utdelade framme vid bordskanten som han sällan flyttade sig från.

Men nu fick han möta ett motstånd som han inte gjorde vad han ville med. Trots det föreföll det som han hade matcherna helt under egen kontroll. I fem av de totalt sex seten var han helt överlägsen och ledde i vart och ett av dem med en 6-7 bollar. Sedan satte han igång igen med den egna variationsrika showen, allt enligt publikens hörbara jubel. Men om ledarmarginalen krympte hotfullt nära, då lade han in en högre växel, och segern blev hans.

Dagens sista set blev det särklassigt bästa, spelat mellan två giganter. Fliesberg spelade sannolikt över sin förmåga, som den skickliga försvarsspelare han var - han följde Barnas fotspår nästan hela vägen ända hem. Men då satte Barna in ett par dödande smashar - backhands förstås!

Publiken hade fått sitt lystmäte av något som verkligen uppfattades som idrott. Barna avtackades med blommor - och de följande ovationerna ville nästan aldrig ta slut.

I UNT kunde man dagen efter läsa: "Svenskarna saknade internationell matchvana, hoppas de i sinom tid blir i tillfälle att starta i VM". Nog kan man väl säga att detta har gått i uppfyllelse, och det med råge!

Arne P.

Viktor Gyözö Barna, född 1912, vann 15 individuella VM-guld och 7 lagguld 1928-39 (Enligt Focus)

Red:s anm: När jag var liten och på 40-talet började spela "riktig" pingis, så var det i ett litet missionshus, allmänt kallat "Bönkulan", hemma i Forssa utanför Katrineholm. I samma lokal drevs söndagsskola som missionärsfamiljen Anvill stod för (pappa Elis var en inte helt okänd författare av missionsreseböcker o.d.). För pingisträningen röjdes den vanliga inredningen av träbänkar och stolar undan och Forssa IF:s pingisbord plockades fram. Det var, med tanke på husets egenskap av missionshus och bilderna av Jesus, Maria och andra bibliska motiv, meningen att vårt språk skulle vara "städad". Så var det väl också ibland.

Alltnog; att detta skrivs ner beror på att nånstans i mitt rymliga och tämligen lättåtkomliga fjärrminne finns lagrat att vi ibland spelade med bollar som det stod "BARNA" på. Jag är inte bombsäker, men så gamla minnen brukar vara riktiga. Kan någon verifiera att det verkligen fanns "Barna-bollar"?

/Jan

PS. Den dubbla användningen av huset ogillades starkt av vissa, efter egen bedömning speciellt gudaktiga, och den upphörde småningom. DS

Spår i svensk boxningshistoria

Boxning har funnits med i UIF:s verksamhet sedan tidigt 20-tal, vilket betyder att den moderna boxningen kom in i UIF redan när den var relativt ny i Sverige.

Svenska Boxningsförbundet anger 1919 som sitt födelseår. (Det tog dock till ända långt in på 40-talet innan sporten togs upp i Riksidrottsförbundet.)

Med i historieboken

Det finns åtskilliga boxare från Upsala IF som under åtta årtionden det förra seklet satt sitt namn i Svenska Boxningsförbundets historiebok *Boxning under 75 år*.

Daniel Freiman är ett av de stora namnen. Med bland annat tre stora SM-guld och 15 segrar av 22 möjliga i landskamper. Han är svensk boxnings Stora Grabb nr 68 och nr 18 i Stora Grabbars 25-i-topp.

Nr 11 på den listan är Stor Grabb nr 113, Lotfi Ayed, som under någon säsong på 80-talet också boxades för Upsala IF.

Därtill kan noteras att det inte passerat ett helt decennium utan att någon boxare från UIF finns med som segrare i något av förbundets mästerskap.

Dessa uppgifter är hämtade ur listor över mästare i boken *Boxning under 75 år*:

1924

G Johansson: Svensk juniormästare i flugvikt.

1928

Nils Thorén: Svensk juniormästare i fjädervikt.

1931

Bertil Eklöf Svensk juniormästare i weltervikt.

1943

Harry Zetterlöf: Vinnare i svensk nybörjarturnering i lättvikt.

1944

Harry Zetterlöf Svensk juniormästare i lätt tungvikt.

Roland Sandberg: Vinnare i svensk nybörjarturnering i weltervikt.

Folke Lilja: Vinnare i svensk nybörjarturnering i mellanvikt.

1949

Samuel Freiman: Vinnare i svensk nybörjarturnering i lätt tungvikt.

1950

Lennart Johansson: Vinnare i svensk nybörjarturnering i fjädervikt.

Stig Johansson: Vinnare i svensk nybörjarturnering i mellanvikt.

1951

Bengt Lundin: Svensk juniormästare i bantamvikt.

Lennart Johansson: Svensk juniormästare i fjädervikt.

Daniel Freiman: Vinnare i svensk nybörjarturnering i bantamvikt.

1953

Folke Lilja: Svensk mästare i lätt tungvikt.

Ulf Johansson: Vinnare i svensk nybörjarturnering i fjädervikt.

1954

Tore Andersson: Vinnare i svensk nybörjarturnering i lätt weltervikt.

1955

Daniel Freiman: Svensk juniormästare i mellanvikt.

1956

Rune Larsson: Svensk juniormästare i fjädervikt.

1958

Daniel Freiman: Svensk mästare i mellanvikt.

Ulf Johansson: Svensk juniormästare i lätt weltervikt.

1959

Nils Gelinder: Vinnare i svensk nybörjarturnering i lättvikt.

1961

Daniel Freiman: Svensk mästare i lätt tungvikt.

Martin Pedersen: Svensk juniormästare i lätt mellanvikt.

Martin Pedersen: Vinnare i svensk nybörjarturnering i lätt mellanvikt.

1962

Daniel Freiman: Svensk mästare i lätt tungvikt.

1971

Risto Kokko: Svensk Ungdomsmästare i lättvikt.

1981

Tommy Börzsei: svensk Ungdomsmästare i tungvikt.

1982

Tommy Börzsei: Svensk juniormästare i tungvikt.

1986

Andreas Gustafson: Svensk juniormästare i weltervikt.

Två för UIF mycket betydelsefulla herrar saknas dock på denna lista; Emil Spong och Gustav Storm. Dessa två nämns som de stora publikdragarna när boxningen växte och blev stor i Uppsala på 30-talet.

De var mellansvenska mästare och Storm finns dock med på listan över boxare som någon gång representerat Sverige i boxningsringen (1941). Emil Spång nådde tydligen också vid ett tillfälle final i SM där han enligt vad som sägs blev svårligen bortdömd. Emil Spong och Gustav Storm har därefter haft stor betydelse för UIF-boxning som klubbledare och instruktörer med mera ända fram till 70-talet.

Bluffen

Den så kallade "Bluffen" på Kungsgatan 44, en gammal biograf i ett hus där Uppsala Stadshus nu ligger, var under tre och ett halvt decennium en central plats i Uppsala-boxningens historia. Lokalen fungerade som träningslokal, tävlingsarena och dansbana. UIF hade även sitt kansli i huset. Föreningen fick det första kontraktet 1926 och fanns kvar där, mitt i stan, tills huset revs någon gång kring 1960.

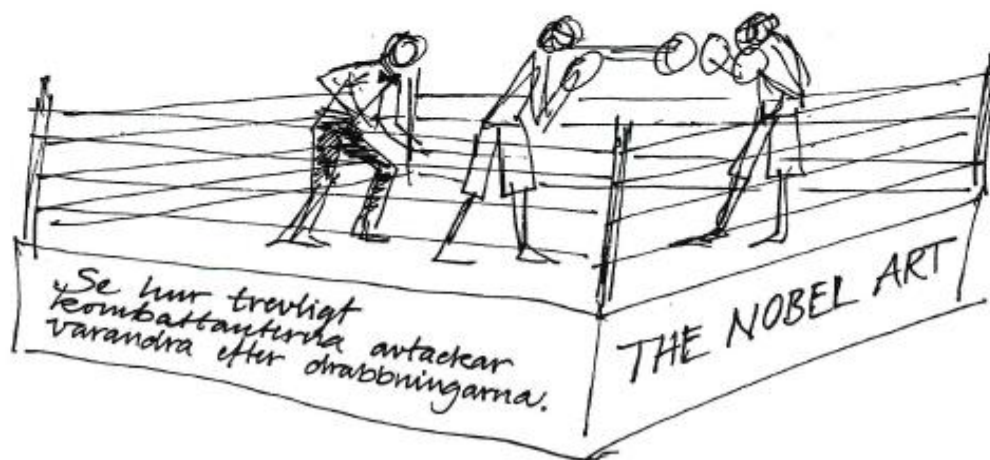
På tävlingarna var det ofta fullsatt. Man tog in 450 åskådare och då var det trångt intygar Wolgarth Lindström som var med och boxades där på 40-talet och kan berätta att "det var nästan en match bara det att tränga sig fram till ringen. Där var många kompisar som skulle dunka rygg så man nästan blev blåslagen."

UNT berättar onsdagen den 12 oktober om när Svenska boxningsförbundets instruktör "Sten Suvio tränar UIF:s boxargarde". Han var då ganska ny som förbundsinstruktör med ambitioner att "föra fram svensk boxningsidrott till en topplats."

Detta skulle ske med en del nyheter denne finske OS-silvermedaljör från Berlin 1936 lärde ut till intresserade Uppsalaboxare.

Från den klassiska engelska stilen som företrädaren Artur Koch förespråkade förde Suvio in den kontinentala stilen i svensk boxning.

För att bli en bra boxare fordras, anser han, att man också lär sig finta med kroppen.

Några glimtar ur historien

I ett odaterat klipp signerat Pang ur någon svensk tidning läses följande:

”Boxningsklubbarna i Hälsingborg lyckades inte skaffa någon lättviktare som ville möta Allan Jeppson. Tore Berglund hade lovat medverka men insjuknade varför Jeppa istället fick ta sig an Uppsalas welterviktare Rune Sandberg. Det blev nu ett experiment som höll på att ta en ände med förskräckelse. Jeppson anföll som en ilsken terrier i första rondan men Sandberg stegade kallt åt sidan och svarade med ett dubbelslag mot käken som kom HSB:aren att krypa ihop vid hans fötter som en soffflängande mops.”

Jeppson som under några år på 40- eller 50-talet var en av Sveriges absolut bästa lättviktare vann dock matchen klart, även om han enligt artikeln fick syna golvet ytterligare en gång.

Ytterligare ett klipp från okänt år. En dessutom nerklippt krönika med byline ”Carl Henrik =25/11”.

”Junior i år (lätta avdelningen*) är väl varken sämre eller bättre än tidigare. Den är ungefär som vanligt. Näst sista kvällen i Eriksdalshallen var tämligen stilren både i och utanför boxningsringen. Anmärkningsvärt friska fläktar var det inte. Humör, kondition och slagkraft fanns emellertid på flera håll – avgörande egenskaper för den som i kväll skall bli mästare.”

Krönikören tippar sedan finalboxningarna med Daniel Freiman som vinnare i lätt tungvikt.

Det fattas en bit ur artikeln som sedan fortsätter att referera match mellan Daniel Freiman och en boxare kallad vilde Valler från Uppsala. Matchen illustreras av en skämtteckning med bildtext:

”Kvällens utflykt gjorde Uddevalla-Valler. Färdledare var Uppsala-Freiman. Repen bromsade vid K-sektionen – annars hade det blivit hämtning i Årstaviken.”

Vi kan notera att Daniel Freiman blev svensk juniormästare 1955 i mellanvikt och vann svenska nybörjarturneringen 1949 i bantamvikt. Även det första stora SM-guldet, 1958, tog

han i mellanvikt. Däremot har vi en Samuel Freiman, en äldre bror till Daniel, som vann nybörjarmästerskapen i lätt tungvikt 1950.

Förklaringar

Svensk Nybörjarturnering var ett inofficiellt svenskt mästerskap för nybörjare 1943-1964.

Svenska Ungdomsmästerskapen började 1965.

Viktklasser: Flugvikt, högst 51 kg. Bantamvikt, högst 54 kg. Fjädervikt, högst 57 kg. Lättvikt, högst 60 kg. Lätt weltervikt, högst 63,5 kg. Weltervikt, högst 67 kg. Lätt mellanvikt, högst 71 kg. Mellanvikt, högst 75 kg. Lätt tungvikt, 81 kg. Tungvikt, högst 91 kg. Supertungvikt, över 91 kg.

*Junior-SM var då en tävling med mycket många deltagare i varje viktklass, varför det delades upp i två tävlingar med vardera fyra av de då blott åtta viktklasserna. Lätta avdelningen var den med flugvikt, fjädervikt, weltervikt och lätt tungvikt. I tunga gick bantamvikt, lättvikt, mellanvikt och tungvikt.

Kjell Ambertson

Förberedelserna och uttagningstävlingarna i cykel inför Berlinolympiaden 1936.

Uttagningstävlingar inför stora internationella mästerskap har oftast väckt heta debatter. De cykeltävlingar som skulle gälla som uttagning till Berlinolympiaden 1936 utgjorde sannerligen inget undantag.

Först några bakgrundsfakta. På 1920-talet utkämpades vad som kallats firmakrig på Dagens Nyheters 6-dagarstävling och Osloppet mellan relativt jämnstarka firmaåkare från de fyra stora cykelfirmorna Nymans, Lindblads, Wiklunds och Josef Erikssons.

Under 30-talet försköts styrkeförhållandena markant till Nymans verkstäders fördel, sedan firman köpt upp Lindblads velocipedfabrik i Stockholm 1931 och Wiklunds inte längre satsade på tävlingscykel. En jämförelse visar att årsvinsten för N/L-koncernen 1935 uppgick till 545.000 kr, medan Josef Erikssons redovisade blygsamma 30.000 kr. I Uppsala fanns ett tiotal s.k. firmaåkare på märket Hermes, hos Lindblads i Stockholm sju, medan bara tre elitåkare tävlade på märket Fram.

Under säsongen 1935 hade liksom tidigare år de flesta tävlingar körts som tempolopp med individuell start. Den enda längre tävlingen med gemensam start var Mälaren runt. Av tidningsreferaten att döma var det regel att märkes- och inte klubbkamrater höll ihop i s.k. bolagskörning. Ett bra exempel är Fyrishofsloppet den 4 maj, där den nyblivne Fyrishofvaren, Jonas Persson från Bollnäs, var utan chans mot klubbkamraterna Sven Thor och Gösta Björklund. "Cyklisterna ha fått sina order som de måste lyda", hette det i Uppsala Nyas referat. (5/5 35)

Ovanan vid linjelopp visade sig i internationella tävlingar med gemensam start. I en sexnationerslandskamp i Bielefeld i Tyskland slutade det svenska laget sist. Lika illa gick det i VM detta år, där Arne Berg slutade som 23:e och sista man, medan både Ingvar Eriksson och Bernt Carlsson bröt tävlingen. Nederlagen föranledde hård kritik mot Velocipedförbundet som inte förberett cyklisterna för tävlingar med gemensam start. En auktoritet som Palle Brewitz konstaterade i en artikel i Idrottsbladet under rubriken "Efter fiaskot i Belgien" att svenskarna var chanslösa i internationella linjelopp. Hans rekommendation var att i likhet med de danska cyklisterna samträna en grupp kandidater inför stora mästerskapstävlingar. (IB 19/8 35)

I en senare artikel i Idrottsbladet efterlystes en utländsk tränare som kunde lära de svenska elitcyklisterna finesserna i linjeloppen. Denna önskan blev också uppfylld, då Paul Kroll, en tysk elitcyklist som tränat det tyska VM-laget, kom till Uppsala i början av november. Det visade sig att han anställdes av Nyman/Lindbladkoncernen och skulle ha hand om en månads vinterträning för koncernens firmaåkare i Uppsala Atletklubbs lokaler och efter ett uppehåll återvända i mars året därpå. (UNT 8/11, DN 9/11)

Det väckte viss uppståndelse att tio Hermes- och sju Crescentåkare skulle få en utländsk tränare anställd av en privat firma, medan Velocipedförbundet fick hålla till godo med andra klassens åkare. Det ryktades t.o.m. om "åtgärder" från förbundets och olympiakommitténs sida, något som dock dementerades av SVF:s ordförande John Liljendahl. Denne avvisade ryktena om en schism och hävdade att felet var att man "arbetat på var sitt håll" med förberedelserna till den kommande olympiaden. Träningskurser skulle också inledas i förbundets regi i Stockholm, Göteborg och Malmö. (Nya Dagligt Allehanda 14/11,15/11)

Det är nog en inte alltför djärv gissning att det var Gustaf Grahn, vd hos Lindblads i Stockholm sedan 1930, som låg bakom anställningen av Kroll. Grahn var ju den inom koncernen som hade ett omvittnat genuint intresse för cykelsporten.

För de cyklister som inte hade förmånen att ha Kroll som tränare var de gamla elitcyklisterna Nils Velin, Gurra Svensson och Martin Lundberger instruktörer. De tre firmaåkarna hos "Joffes", Ingvar Eriksson Hammarby samt Nils Andersson och Jonas Persson Fyrishof, hade bedrivit vinterträningen på egen hand, dels på Perssons stora gård utanför Bollnäs, dels under en månads lång vistelse i Jämtlandsfjällen (IB 23/3 36)

17 firma- cyklister trimmas.

Paul Kroll i arbete i Uppsala.

Paul Kroll.

Nya Dagligt Allehanda 14/11

En första elitmönstring var det s.k. Hammarbyloppet den 10 maj på samma sträcka som den olympiska tävlingen, nämligen 10 mil. Där utformades den taktik som fick beteckningen "krollning", vilket gick ut på att ett par Crescent- eller Hermesåkare växelvis tog täten med

ideliga ryck och tempoväxlingar. Märkeskamraterna vaktade hela tiden på huvudkonkurrenten Ingvar Eriksson, så att denne tvingades göra ständiga uppåkning. Han resignerade så småningom och bröt tävlingen.

Denna "Krollska taktik" utsattes för mycket hård kritik på tidningarnas sportspalter. Tävlingen karaktäriserades t.ex. av en besviken Lennart Herlin i DN som "ett rent firmalopp". Det faktum att en omeriterad cyklist som Josef Mattson hade tio minuter bättre tid än en storåkare som Sven Thor bevisade enligt Herlin att tävlingen förfelat sin uppgift. (DN14/5)

"Firmaåknigen dödar cykelsporten" löd rubriken i Nya Dagligt Allehanda och Sven Fryckstedt, förbundets sekreterare, var mycket upprörd över att elitcyklisterna bara gått in för att "göra bort" Ingvar Eriksson och detta av enbart "märkessynpunkter". Han gjorde sig också till talesman för klubbedarna som alla var uppbragta och han befarade att dessa i fortsättningen kanske skulle vägra funktionärsskap och då var det slut med cykelsporten. (NDA 14/5)

I Stockholms Tidningen hade signaturen "Curtis" (Harry Johansson) en intervju med Paul Kroll, som från en följebil studerat "sina" cyklist. Han förklarade den speciella taktiken, vidarebefordrad av "gamle" elitcyklisten Folke Nilsson, med att han var anställd av privata företag

"för att lära deras cyklist att vinna en tävling". För Kroll var seger huvudsaken, men han medgav att den underlättades av den numerära över lägsenheten. Så länge han stannade kvar som tränare, skulle han lägga taktiken så att han fick fram de fyra bästa som olympiarepresentanter. "Curtis" kommentar att denna målsättning hos Kroll och hans uppdragsgivare knappast var analog med Velocipedförbundets, återgav säkert inställningen hos många inom cykelkretsarna.

Nästa stora lopp med gemensam start var IF Thors s.k. Östhammarslopp den 17 maj, som denna gång var avkortat med vändpunkt i Gimo. Det stora samtalsämnet denna gång var Framåknarnas "krigslist", uttänkt av Ragge Malm och Holmfrid "Storvik" Eriksson, och som innebar att Framtrion inte kom till ordinarie start utan satte igång först tre minuter efter de övriga. Trots detta var Framcyklisterna bara halvminuten efter "krollgänget" vid vändpunkten, när sadelstolpen brast för Ingvar Eriksson. Fast han snart fick en ny, var han utan chans att hinna upp konkurrenterna och slutade som 13:e man.

Krolls taktik gick denna gång ut på att Sven Thor skulle matchas fram till segern, men sedan han och hela Hermesgänget hade punkterat, var det Crescentåknarnas tur att lägga beslag på de första platserna. Sven "Svängis" Johansson blev klar vinnare (liksom söndagen innan), sedan Folke Nilsson vid Vaksala backe stoppat hans märkeskamrater Nils Nilsson och "Kulan" Andersson, när de visat tecken på att vilja följa "Svängis" mot mål. (DN 18/5)

Tävlingen fick inte oväntat klart underbetyg i tidningsreferaten. I Nya Dagligt Allehanda betecknades situationen av signaturen "Fix" (Sven Låftman) som "komisk och dramatisk". Att cyklisterna startade märkesvis som i Uppsala var inte förenligt med amatöriddrott, och därför måste Velocipedförbundet stoppa dylika tilltag om inte allmänhetens förtroende för sporten skulle förverkas. (18/5)

Palle Brewitz var också kritisk till Framåknarnas taktik, men han menade att de borde ha startat tillsammans med de övriga i stället för tre minuter efter och sedan lagt sig 15-20 meter efter. De hade då haft betydligt bättre kontroll på konkurrenterna. Han tyckte också att Eriksson var så pass skicklig att han borde kunnat följa med, när konkurrenterna sökte rycka ifrån. (IB 19/5)

Den första olympiauttagningen av planerade tre tävlingar, var det s.k. Tunaloppet i Eskilstuna den 24 maj. "Fiaskot i Eskilstuna", "Parodi på cykelåkning", "Firmaåkning spolierade

olympiauttagning" är några av de talande rubrikerna i resp. Idrottsbladet, Dagens Nyheter och Eskilstuna Kuriren dagen efter tävlingen.

RITOLA:

HÄR VARE SVENSKA CYKELVIKINGAR PÅ OLYMPISK UTTAGNING....

AKT I.

EXPERTSNACKET FÖRE LOPPET...
"NÄRANDE" SOM VANLIGT!

AKT II.

CYKLISTERNA SAMLAS TILL START
VÄLTRÄNADE, STARKA,
RESLUTSAMMA, ETC. ETC. ---

AKT III.
STARTEN
GÅR --

DEN
VILDA JAKTEN
BÖRJAR -- HUUH!

EFTER EN LITEN HURTIG PERIOD GENAST,
BÖRJADE MAN VID TREMILSMÄRKET KÄNNA
SEJ LITE SÖNNIG -- TACKA FÖR DET! LUFTEN!

VID MALMKÖPING
GJORDE 25 MAN SIK
I ÖRDNING FÖR S.K.
SLÄFNING

OCH SNART SOU
HELA SKOCKEN SOM
SÖTA BARN -- OCH VAR
EN VACKER SYN...

TVÅ STÄCKARE
"KUMLA-ERIK" OCH OLSSON RÅKADE
AN NÅGON ANLEDNING KOMMA
LITE FÖRE

MEN DET VAR GIVETIS
INGEN SOM BRYODE SEJ
OM 'ET. SNARK!
SNARK!

SEDAN KOM
YTTERLIGARE NÅGÅ FÖRE..
OLYMPIAHOPPEN SNARKADE
LUGNT WORRE ----

NÅGON NÄ FRÅN
NÅL KOM YTTRELIGARE EN
RAPPORT OM STÄLLNINGEN

MEN

DÅ VAR DET
INGENING AT GÖRA --
SÅ DÅ FANNS DET JU
ABSOLUT INGEN
ANLEDNING ATT FÖRTA SEJ ---

KUPPE-PYJAMAS
utförsäljes till fantastiskt låga
priser. Tag vara på tillfället
och skipera Eder fär sommare!

FRAM FÖR EN BRA
TÄVLINGS-DRESS AT VÄRA!
OLYMPIA-VIKINGAR

Även denna gång gällde samma taktik från "krollarna" och den renodlade firmakörningen började enligt referaten omedelbart efter starten. När sedan både Nils Andersson och Jonas Persson kördes omkull, var Ingvar Eriksson helt ensam mot de övriga. Den här gången var det meningen att Hermesgänget skulle vinna, (Crescent hade tre raka segrar dithills). Stallkamraterna lät nämligen Evert Olsson och Karl Erik "Kumla" Eriksson gå loss efter ett par mil. De övriga trampade vidare som "en färskock i bakhjulet på Eriksson". (IB 25/5)

När även Erik Jansson och Josef Mattson fick åka ifrån de övriga, utan att olympiaaspiranterna reagerade, nöjde sig Ingvar Eriksson med att bevaka de "riktiga" medtävlarna, men resignerade till sist. Han hade dessutom oturen att köra omkull i sista kurvan före mål och slog sig så pass att han måste föras till sjukhus. Nu vann "en relativt okänd storhet" som "Mr Jones" (David Jonason) i DN:s Ronden uttryckte det, knappt före klubb- och märkeskamraterna Gösta Björklund och Evert Olsson. (DN 25/5)

Domen över märkeskörningen var inte mindre hård denna gång. "Cyklisterna fortsatte sitt kuriösa gyckelspel som gjorde dem till åtlöje" hette det bl.a. i Brewitz' spalt i Idrottsbladet. Och signaturen "Tim" (Lennart Herlin) i DN frågade sig om det verkligen var med firmachefernas goda minne som deras firmaåkare använde "så osportsliga medel" bara för att göra bort Ingvar Eriksson. I Eskilstuna Kuriren ansåg signaturen "LOO" att tävlingen var en skandal och beklagade arrangörerna, som inte kunde lastas för det skedda. (EK 25/5)

Tävlingen blev också ett tacksamt ämne för skämttecknare. I Idrottsbladet ironiserade Rit Ola (Jan Erik Garland) över olympiahoppen som framställdes som sovande söta barn på sina cyklar. Och i Stockholms Tidningen föreställde teckningen en "juniorpedalist", som på "syrrans cykel" vann tävlingen och blev uttagen till OS. (IB, ST 26/5)

De häftigaste reaktionerna kom från de båda närvarande förbundsrepresentanterna Kurt Jonsson, SVF:s kassör, och Sven Fryckstedt, tillika tävlingsledare. Jonsson ansåg för sin del att firmornas dirigerings av loppet inte kunde fortsätta och att de planerade uttagningarna måste slopas. Fryckstedt sade sig vara "mycket beklämd" över olympiakandidaternas osportsliga uppträdande och att de lät sig bli slagna av i vanliga fall underlägsna motståndare. (DN 25/5, IB 26/5 36)

De båda förbundsrepresentanterna enades efter tävlingen om ett uttalande att Tunaloppet skulle annulleras som olympiskt uttagningslopp. Velocipedförbundet svarade redan dagen efter med att godkänna denna åtgärd och beslöt samtidigt att slopa även de två återstående tävlingarna som olympiskt uttagningslopp. Ett extra styrelsesammanträde aviserades också i Ystad den 7 juni i samband med SM på 50 km. (DN 26/5)

Även de aktiva som kom till tals uttryckte sitt missnöje med utgången av tävlingen. Sven Thor som inte kunde ställa upp på grund av förkylning ansåg att tävlingen var "rena parodin" och Karl Muréhn, en av Västsveriges främsta cyklister, tyckte inte att "det var roligt". Göteborgarna var vana vid att "sport var sport". Ingvar Eriksson var för sin del mycket besviken på sina klubbkamrater i Hammarby som gjort allt för att förstöra tävlingen, så att han inte kunde få visa att det var han som var bäst. Helst ville han sluta med cykelsporten och i varje fall inte ställa upp i några fler uttagningslopp. Och "Rulle" Gustafsson, en av de bästa Hermescyklisterna, ansåg att firmaåkningen var "ett tveeggat svärd". Han medgav att det var en tråkig utveckling men att man måste betänka att det var cykelfirmorna som bekostade alla resor, cyklar, dräkter m.m. och dessutom var ju de flesta anställda i firmorna. (EK 26/5)

Med tanke på hur den slutliga uttagningen av olympialaget utföll är det ett intressant faktum att såväl Fryckstedt och förbundsordföranden Liljendahl som Palle Brewitz och Lennart Herlin hade Ingvar Eriksson som den mest givne i sitt tippade OS lag. Sedan kom hans

klubbkamrater Arne Berg och Bernt Carlsson, Sven Johansson samt Fyrishofvarna Sven Thor och Martin Lundin. (IB 2/6, NDA 3/6)

En vecka senare bevisade Ingvar Eriksson att han verkligen var landets bästa cyklist, när han vann det 16 mil långa Skandisloppet och besegrade de kompiskörande klubbkamraterna Bernt Carlsson och Arne Berg med 1½ minut. Hans framfart på sträckan från Bro till Stockholm fick Brewitz att jämföra honom med professionella stjärnor som Guerra (VM guld 1931) och Blanchet (OS guld 1924). (IB 2/6)

Tävlingen i Ystad om SM-tecknet på 5 mil, där segraren Bernt Carlsson jämte 14 medtävlare underskred föregående års rekord på sträckan, undanskymdes av den debatt som utbröt efter Velocipedförbundets uttagning av representanter till det olympiska cykelloppet. Till mångas överraskning nominerades nämligen, förutom de fyra stockholmscyklisterna som betraktats som givna i förhandstipsen, Framcyklisterna Nils Anderson och Jonas Persson.

Styrelsens beslut väcker misstanken att förbundet bestämt sig i förväg att fördela platserna mellan tre från N/L koncernen och tre från Josef Erikssons. Faktum är att en öppen omröstning ägde rum när det gällde Anderssons och Perssons nomineringar. Den senare erhöll en rösts övervikt framför Martin Lundin. Dessutom hade tre av styrelseledamöterna intressen som detaljister i märket Fram. Erik Nordin, Örebro, var försäljare av Framcyklar, Erik "Hasselby" Eriksson, var inköpare av cykelramar från "Joffes" och Nils Velin var försäljare för cykelväxeln Brivex, som användes av alla Framcyklistar. (SVF:s styrelseprotokoll 6/6 36, IB 2/7)

Nomineringen av Nils Andersson och Jonas Persson väckte starka protester. Brewitz ställde under rubriken "Cykelförbundet blamerar sig" frågan varför Martin Lundin ratades i olympialaget. Med tanke på Lundins betydligt starkare meriter hade förbundet enligt Brewitz låtit firmaintressena råda. Hans kritik gällde också den tidiga nomineringen av OS-laget, eftersom olympiska kommittén inte behövde uppgifterna förrän den 14 juli. Storåkare som Sven Thor och Gösta Björklund borde också ha fått ytterligare chanser att kvalificera sig. (IB 9/6)

I Upsala Nya konstaterades att "det blev mycket stora överraskningar" och ansåg med en viss underdrift att Andersson och Persson "ej ha varit så starka i år". Inte oväntat ställdes samma fråga som hos Brewitz varför Martin Lundin inte blev nominerad. (9/6)

I Svenska Dagbladet ansåg signaturen "Kerj" att förbundet serverat "en bomb" genom uttagningen. "Krollarna hade behärskat cykelmarknaden suveränt" medan de två Framåkarna i Sydsvenska Dagbladet raljerade signaturen "Agne" över beslutet och hävdade att skånecyklisterna Gunnar Nilsson och Sture Andersson som båda placerat sig före Framtrion på SM-tävlingen borde begära inträde i Framstallet för att komma med till Berlin. (10/6)

Förbundsordföranden John Liljendahl bemötte kritiken med det ihåliga argumentet att styrelsen inte tagit hänsyn till firmaintressen. Hela styrelsen hade röstat "utan minsta inblandning av firmaintressen", hävdade Liljendahl, utan att låtsas om partsintressena hos tre av ledamöterna, eller att han själv några dagar tidigare utsett enbart Crescent- och Hermesåkare som tänkbara OS-representanter. (NDA 916)

Nästa konfliktämne lät inte vänta på sig. Upprinnelsen var en nyhet som lanserades av Bertil Carlberg och Holmfrid Eriksson, två duktiga ledare i SK Fyrishof. Deras plan var att på klubbens förnämliga Grand Prix-tävling den 21 juni placera de 21 inbjudna elitecyklisterna i rena firmagrupper om tre man i varje och med 3 minuters startmellanrum. Denna kontroversiella idé, som självfallet stred mot dåtidens rigida amatörbestämmelser, lovordades

av Lennart Herlin i DN. Han sade sig också veta att Paul Kroll var "eld och lågor" över indelningen av cyklister efter firmatillhörighet. (DN 9/6)

Redan dagen efter hette det i DN att "Krollarna neka starta i grupptävling". I ett telegram, undertecknat Lundmark, "ombud" för Crescent/Hermesåkarna, stod att Kroll och cyklisterna bestämt tog avstånd från det som stått i DN om Grand Prix. Om detta ej dementerades skulle cyklisterna vägra starta i tävlingen. (DN 9/6)

Herlin kallade i sin kommentar telegrammet för "ett kuriöst aktstycke" och tyckte att det var ofattbart att firmorna på detta sätt blandades in i de rent tävlingstekniska arrangemangen.

En dementi från Lundmark kom redan den 11 juni, där han beklagade hotet om en "GP-strejk" och erkände att telegrammet var ett missstag. Fyrishofsledningen å sin sida ansåg emellertid det vara bäst att slopa planen på en indelning i firmagrupper för att undvika "missnöje och bråk".

Det visade sig dock att Lundmark inte behövt agera på egen hand, eftersom förbundsledningen, enligt Liljendahl, redan den 8 juni "stoppat detta nya sätt att arrangera Fyrishofs Grand Prix" som ju stred mot amatörbestämmelserna. (NDA 11/6)

Mycket talar för att Herlins påstående om Krolls entusiasm inför ett GP mellan renodlade firmalag inte stämmer. Enligt Brewitz hade Kroll tvärtom uppgivit att inga av hans adepter skulle starta i en sådan tävling. De tre tyska cyklister som inbjudits till loppet, och som Kroll varit tränare för året innan, kom hit för att åka linjelopp och inte ett krävande förföljelselopp. Brewitz var också kritisk till hur hela affären skötts av både förbundet och Fyrishofsledningen. (IB 12/6)

Gustaf Grahn, som enligt uppgift befann sig på resa, förklarade i en artikel i DN att Lundmark, som var Krolls personlige tolk, inte haft någon fullmakt från firmorna, när han sände sitt telegram. Och det var helt uteslutet, försäkrade Grahn, att firmorna skulle ingripa i tävlingstekniska detaljer. Han uttalade också sin besvikelse över den i hans tycke alltför hårda kritiken över "krollarnas prestationer". Eftersom firmorna lagt ner så stora summor på cyklisternas träning och på anställningen av en utländsk tränare, ville man också ha utbyte i form av goda resultat. Om sedan de bästa cyklisterna besegrades av sämre, fick de skylla sig själva. Då var orsaken bristande taktik, i varje fall berodde det inte på någon order från firmaledningen. Grahn upprepade också samma fråga som andra ställt sig, nämligen varför inte Martin Lundin var nominerad till olympialaget. (DN 12/6)

Den omdiskuterade Grand Prix-tävlingen föregicks av stora förväntningar och UNT hade flera artiklar om banan, som skulle köras i 13 varv runt Flottsund och om de tre tyska och fyra danska olympiaspiranterna. (Bland de senare märktes Frode Sørensen, som sedermera blev svensk förbundstränare). Själva loppet blev denna gång fritt från större sensationer och den så hårt kritiserade "krollska taktiken" uteblev. Den enligt referaten monotona tävlingen slutade med tysk seger efter en klungspurt med 17 man inblandade. Ingvar Eriksson blev 3:a och bäste svensk. Tyvärr råkade Martin Lundin köra omkull så svårt på 7:e varvet att han bröt nyckelbenet. (UNT 12, 15, 18, 19, 22/6. IB 22/6)

En sorglustig kulmen på intressekonflikten mellan cykelfirmorna och Velocipedförbundet inträffade i slutet av juni. Förbundet fick då ett erbjudande av N/L-koncernen att i första hand de tre nominerade Crescentåkarna skulle få resa till Berlin på firmornas bekostnad redan den 11 juli och där vistas för träning tills de övriga anlände. SVF:s verkställande utskott tackade då ja till detta generösa erbjudande. (VU-protokoll 1/7 36) Men förbundsstyrelsen avböjde några dagar senare anbudet med motiveringen att förbundet måste stå över firmaintressen och inte låta binda sig (Styrelseprotokoll 4/7).

Som en påtaglig följd av avslaget beslöt cykelfirmorna att dra ned på anslagen bl.a. till fria resor, priser och programannonsering. Neddragningarna skulle dock inte drabba de tre olympiarepresentanterna. I ett uttalande för DN sade sig Gustaf Grahn vara mycket besviken över SVF:s beslut som han kallade "egendomligt och beklagligt" och att det var förklaringen till de aviserade neddragningarna. Han fann det märkligt att just Nyman/Lindblad-koncernen fingraskades, när förbundsstyrelsen inte hade "sopat rent från dörren", eftersom där satt intressenter för detaljister, vilka var part i målet. Hans kritik riktades också mot uttagningssystemet och han jämförde med andra idrottsgrenar där långvariga förberedelser och samträning var vanligt, vilket helt hade försummats av Velocipedförbundet. (DN 2/7)

Liknande argument framfördes av Palle Brewitz, som ansåg att förbundsstyrelsens nej bara var hyckleri och att man låtit firmaintressen råda liksom vid nomineringen av Framduon. Han refererade också till Kroll, som på firmornas vägnar kunde lova att även Framtrion skulle fått följa med den 11 juli, om förbundet så hade önskat. Och det var enligt Brewitz fullt naturligt med firmornas neddragningar, när de belönats så "osportsligt". (113 317)

Detta senaste moment i konflikten mellan cykelfirmorna och Velocipedförbundet fick flera följdverkningar. Den första av dessa drabbade Norrköpings CK som stod som arrangör av SM på 15 mil, när flera av elitcyklisterna och favoriterna gav återbud till tävlingen med indragningen av fria resor som motivering. På uppmaning av Kroll uteblev också Crescenttrion, eftersom han ansåg att det var olämpligt med ett så långt tempolopp bara en dryg månad före OS. (DN 29/6, UNT 4/7. I SV D 1/7: "Stor cykliststrejk i SM", AB 3/7: "Klokt beslut av Kroll"). Det kan tilläggas att Ingvar Eriksson vann överlägset trots en punktering. (IB, DN 6/7)

De låsta positionerna mellan parterna fick en allvarigare följd när ingen samträning kom till stånd inom olympiatruppen. Och som planerat reste Kroll tillsammans med Crescentåkarna till Berlin den 11 juli, medan Framtrion kom ner 14 dagar senare.

Flera rapporter kom så småningom från träningslägret utanför Berlin, där Crescenttrion under Krolls ledning bedrev en daglig specialträning bl.a. på en sträcka efter den s.k. Avusbanan, där det olympiska cykelloppet skulle äga rum. Optimismen var stor och enligt Kroll var de tre cyklisterna i högform. (bl.a. :NDA 21/7, UNT 22/7)

Hur gick det då i det från svensk sida med stora förväntningar emotsedda olympiska landsvägsloppet? På grund av oturliga olyckor för de fyra som enligt reglerna fick starta, blev det inga framskjutna placeringar. Bernt Carlsson och Sven Johansson punkterade inte mindre än två gånger, medan Ingvar Eriksson blev indragen i en av massvurporna strax före mål. Arne Berg kom in som 16:e man tillsammans med flera andra efter att han lyckats bromsa in och undvika den hög av cyklister som kört om kull under inspurten. Uppenbarligen hade inte de ansvariga för tävlingen förmått inse att ett linjelopp på 10 mil och på släta asfaltvägar var på tok för kort för att fältet skulle splittras. Nu hände det att 57 man rusade mot mål på en 7m (!) meter bred upplopps raka med två stora omkullkörningar som följd. Fransmännen Charpentier och Lapébie som blev etta resp. tvåa gavs senare skulden för att genom sin vårdslösa körning förorsakat vurporna. (DN 10/8, IB 11/8, UNT 13/8)

Tilläggas kan att sedan Ingvar Eriksson gått över till Crescent en tid efter OS var N/L-koncernens firmaåkare helt utan konkurrens. Det skulle dröja till efter kriget, när Monark satsade på cykelsporten, innan någon ny "firmastrid" skulle blossa upp.

Rolf Pålbrant

Doris Sjögren-Malm presenterar sin pappa Ragge Malm

Doris Sjögren, dotter till den berömde cyklisten Ragnar, "Ragge" Malm, berättar för Inga Löwdin om sin pappa. Doris och jag känner varandra sedan 40-talet som medlemmar i IF Thor, den förening som Ragge tillhörde från 1918. Enligt Doris lärde jag henne då orientera. Den kunskapen har hon fört vidare till alla sina elever genom åren. Tack Doris! Jag återberättar här vad hon berättat om sin pappa i två brev från Leksand, där hon nu bor.

Hon säger att hon ångrar att hon inte frågat och lyssnat mer på berättelserna om sin pappas cykeläventyr, men hon minns faktiskt en hel del av det hon hört. Familjen hade ofta besök av kändisar och sportfolk som beundrade Sveriges största silverprissamling. Hon lyssnade när Ragge berättade mycket roligt för dem.

Så har Doris sparat många ömtåliga gulnade tidningsurklipp från alla möjliga långlopp både i Sverige och utlandet. Från tidigt 20-tal finns det vykort till hennes mamma från Frankrike, Schweiz, Belgien, England, Danmark och Norge. Familjen följde också ibland med på tävlingar i gamla "Chevan". På 50-talet tog vi upp lite av hans berättande på band, säger Doris.

"Ragge var född 1893 och växte upp i ett fattigt hem i Stockholm. Hans far dog när han var tre år. Han var liten till växten. En snäll granne hjälpte honom till en bra hoj, när han såg pojkens intresse och vilja att cykla. Redan som 15-åring ville han delta i Enköpingsloppet, men ansågs då vara för liten och spinkig. Men han fick åka utom tävlan. Som 17-åring blev han uttagen till Själland Runt och klarade sig fint."

Redan i 1912 års OS var Ragge med i det segrande svenska laget, 1920 i Antwerpen var han med i det svenska silverlaget och 1924 i Paris var han med och tog bronsmedaljen. Han vann 11 SM, Mälaren runt 5 gånger, Skandisloppet 6 gånger och Sexdagars 1925. Han blev också Stor Grabb nr 1.

"Pappa var en föregångsman. Han förde bok över sin träning och sina tävlingar. Ett exempel: 300 mil träning före en säsong. Han tog träningen på allvar. Han tog långa marscher till fots och på skidor. Tidigt på vårvintern, när snömodden låg kvar runt Uppsala, åkte han ner till Stockholm och körde varv på varv runt stan och sen hem igen. Armarna stärkte han med hantlar, tyngder och fjädrar, detta för att stå emot hårda stötar mot ojämnheter i vägen. Han tränade på att bli snabbast att klara av en punktering och en kedjelagning. Det gällde ju sekunder."

Han blev också en säker taktiker som planerade och undersökte allt med stort omdöme. Han hade ett tekniskt åksätt och han intresserade sig också för näringslära. Ragge tävlade i 25 år, vann 200 av 350 tävlingar och bröt sällan. Han fick ofta fina placeringar både hemma och utomlands men ibland satte vurpor och förstörd cykel stopp för en nära hägrande seger.

Doris berättar om hur primitivt de tävlande ofta hade det även på stora viktiga tävlingar. Ofta kom man direkt hemifrån till tävlingsplatsen, man bodde på billiga hotell och åt på billigaste krog. Ett exempel är OS i Paris 1924, där man var inkvarterad i sämsta slummen. Ragge fick gulst på grund av billig, dålig kost. Vid hemkomsten såg han väldigt tård ut. Det tog ett år att repa sig med viss diet, och han kom faktiskt igen.

Han hade också mycket roligt med kompisarna. Han berättade gärna om roliga och spännande händelser t.ex. under Mälaren Runt och Hjälaren Runt med åkning över betesmarker och om grindar som skulle öppnas och sen stängas förstås och om bångstyriga bondhästar och treskande kossor.

Doris säger "Det var fattigt men spännande att växa upp med en idrottspappa. Jag tror inte att han hade några större ekonomiska fördelar – jo, träningsdagar – utom de sista åren. Men när Ragge ville byta till sig prisskåp mot cyklar som han fått som pris blev det nej på grund av amatörreglerna."

"Vi umgicks med familjen Gozzi men pappa förblev thorare när många gick över till nybildade Fyrishof", säger Doris. Ragge arbetade inom cykelindustrin. 1945 cyklade han under den s.k. Metallstrejken till norra Jämtland och hämtade Doris som haft ett vikariat där. Sen cyklade de tillsammans på fyra dagar tillbaka till Uppsala.

Ragge Malm

Doris skriver "En fantastisk tur i vårens veckra tid".

"Ragge dog tyvärr bara 65 år gammal i cancer i en plågsam lång kamp. Han hade från unga år arbetat på Fram-Cykelfabriken och kört Fram för IF Thor i Uppsala i 25 år".

"Att pappa Ragge gav cykelsporten allt under så lång tid tror jag beror på att han var fattig som barn. Han såg sin chans att få komma ut i världen, få se och uppleva mycket och träffa folk."

Naturligtvis var det också viktigt att kunna erövra Sveriges största silverprissamling som han ville ha samlad. Den donerades sedermera till Uppsala kommun och finns nu på Fyrishof, utställd i entréhallen. Doris anser att kommunen tyvärr behandlat den ovarsamt och blandat den med föremål från andra donationer.

UIHF:s styrelse m.m. 2001

Ordförande	Inga Löwdin, Tegnérgatan 36 C, 752 27 Uppsala 018-537874
Vice ordförande	Nils Wahlberg, Kamomillgatan 7, 754 47 Uppsala 018-258932 e-post nils.wahlberg@ebox.tninet.se
Sekreterare	Jan Andersson, Wallhof, 740 22 Bälinge 018-358167 e-post wallhofs@wineasy.se
Kassör	Hilding Gullström, Johannesbäcksgatan 36 A, 754 33 Uppsala 018-255104
Klubbmästare/ arkivarie	Hans-Magnus Gauffin, Tiundagatan 53, 752 31 Uppsala 018-543662
Övriga ledamöter	Elsie Ekedahl, Gärdesgatan 2, 193 32 Sigtuna 08-59250583 Rolf Pålbrant, Hösträngsvägen 13, 756 47 Uppsala 018-302573
Arbetsutskott AU	Ordf., sekr. och kassör
Adjungerad Norduppland	Birger Lindell, Yvre, Pl 9087, 815 00 Tierp 0293-50038
Adjungerad Roslagen	Göte Persson, Vigelsjövägen 23 B, 761 51 Norrtälje 0176-12140
Adjungerad Västuppland	Rune Jansson, By, 740 47 Harbo 0292-31087
Revisor	Lars-Erik Larsson, Ulvåsa, 740 10 Almunge 0174-260 38
Revisorsersättare	Sune Johansson, Svampvägen 3A, 756 45 Uppsala 018-301337
Valberedning	Ordf. Kerstin Nygren, 018-140863, Hjalmar Brantingsgatan 12, 753 27 Uppsala Ragnar Andersson, 018-370343 och Bernt Karlsson, 018-425653

År 2002 är medlemsavgiften 120 kr för privatpersoner, 145 kr för familjer och 170 kr för organisationer. Avgiften sätts in på föreningens postgiro 81 82 34 - 7 eller betalas vid en föreningssammankomst.

Nya medlemmar bjuder vi på avgiften för resten av år 2001.

Besök Riksidrottsmuseet på Internet med mycket idrottshistoriskt
<http://www2.svenskidrott.se/riksidrottsmuseet/>
och UIHF:s hemsida:
<http://www2.svenskidrott.se/riksidrottsmuseet/historik/UIHF.htm>

Det är mycket lätt att medverka i medlemsbladet ”Uppländska Idrottsminnen”!

Artiklar kan skrivas ut på papper med laser- eller bläckstråleskrivare
och skickas till mig (eller till Inga).

Också hand- eller skrivmaskinskrivna bidrag är lika välkomna men måste lämnas i god
tid så att jag – eller någon annan – kan hinna renskriva det. Är du osäker – hör av dig!

Kom ihåg – handskrivna manus är lika välkomna som ”tryckfärdiga”.
Manus på PC-disketter mottas fortfarande mycket gärna.

Kan Du skicka artiklar med e-post så är jag extra tacksam!

Redaktionen behöver bilder, artiklar och uppslag.
Kontakta Inga eller mig om du har material/idéer.

Utan bidrag – inget medlemsblad! Tack till alla som bidrar!

Jan Andersson
Wallhof
740 22 Bälinge

tel 018-358167
070-5419703
e-post wallhofs@wineasy.se

Innehåll i detta medlemsblad

Originalillustrationer av Bille Bild på sid 7 och 11.

1. Hänt sen sist (Inga Löwdin)
4. O-ringen 22-27 juli 2001 i Uppland blev en arrangörssuccé (Nils Wahlberg)
5. Idrottens hjältar i Jämtland-Härjedalen; En bokanmälan (Bernt Karlsson)
7. Från läktarplats; Viktor Barna. (Arne P)
9. Spår i svensk boxningshistoria (Kjell Ambertson)
12. Förberedelserna och uttagningstävlingarna i cykel
inför Berlinolympiaden 1936 (Rolf Pålbrant)
20. Doris Sjögren presenterar sin pappa Ragge Malm
22. UIHF:s styrelse
- 23 Innehållsförteckning
- 24 Inbjudan till idrottscafé med Sivar Nordström 21/11.
Ämne O-ringens/5-dagars historia

Idrottscafé

med

Sivar Nordström

*som berättar om hur O-ringen/5-dagars kom till
och hur tävlingen har utvecklats.*

Tillfälle till frågor och diskussion.

Plats: Upplands Idrottsförbund, Portalgatan 9, Uppsala

Tid: Onsdagen den 21 november 2001 kl. 18.30

Vi börjar med samling och kaffe med dopp kl. 18.30.

Alla intresserade är välkomna att närvara – och att bli medlemmar i UIHF!

UIHF och föreningens medlemsblad "Uppländska Idrottsminnen" presenteras.

Svenska Idrottshistoriska Föreningens årsböcker för tidigare år säljs för 10 kr.

SVIF:s årsbok och tre årliga nummer av UIHF:s medlemsblad "Uppländska Idrottsminnen" ingår som medlemsförmån i UIHF.

*Medlemsavgiften år 2002 är för enskild person 120:-, för familj 145:-
och för förening/organisation 170:-. UIHF:s postgiro: 81 82 34 - 7*